

Llibertat

Organ oficial antifeixista del consell municipal

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Carrer de Barcelona, 15 - Telèfon n.º 265

ANY III - Mataró dimarts 27 setembre 1938 - NUM. 676

NÚMERO SOLT: 30 cts.
SUBSCRIPCIÓ: 4'00 PESSETES MES

Tot per al front

Materials i matèries no poden estar inactius.

Brigades de Recuperació

ESPARVERS I CORBS

Els fets van de pressa aquests dies. Són encara fets preliminars. Però rellisquen, amb certa lentitud, pel pla inclinat de la guerra. Hi haurà aturador? Les condicions de Hitler, que eren inacceptables, no han estat acceptades. O regularà Hitler, o la guerra general esclatarà. La veu llunyana de Roosevelt s'alça com un darrer recurs. En realitat, el veritable problema actual a Europa i al món és el de l'existència de grans Estats que fan el paper d'esparvers. Sense això, no tindrien sinó una importància secundària els problemes interiors o internacionals, diplomàtics o bèl·lics, que existeixen en diversos llocs.

Imagineu vos que el problema d'Espanya, de Xina i de Txecoslovàquia són resolts per un miracle. ¿S'haurien esvaït els perills de guerra mundial? No. Neville Chamberlain ha dit que, en aquest moment, la pau depèn de la solució del problema de Txecoslovàquia. Però això només és en aquest moment. ¿Quina durada ha d'atribuir-se a un moment internacional? Salvada que fos la pau ara, tornaria a estar en greu perill dins d'unes setmanes o d'uns mesos.

L'amenaça per a la pau subsistirà mentre hi hagi Estats esparvers. I les crisis agudes, apavaigades un dia a costa d'abdicacions i capitulacions, es reproduïxen ben aviat, en condicions iguals o pitjors.

**

Hem dit que hi ha, en el món d'avui, grans Estats que fan d'esparvers. Aquesta imatge zoològica és força més suggeridora i viva que la imatge geomètrica del triangle. Els esparvers han posat el món en la tràgica necessitat de triar entre l'energia que pot dur a la guerra i la feblesa que duria a la submissió.

Davant l'existència i la potència d'aquests Estats, no resta altre remei sinó la resistència enèrgica, que no vacil·li a acceptar, si cal, la lluita de les armes. Anys enrera, mesos enrera i tot, era molt probable que una simple declaració decidida de les grans democràcies hagués deturat els Estats totalitaris i els hagués fet perdre inflor, prestigi i audàcia. Era relativament fàcil, aleshores, de tallar les urpes a l'esparver. A mesura que ha anat passant el temps, l'operació ha esdevingut més difícil i delicada. No sabem si és encara possible. Els dies d'una mà ja basten per a comptar els dies durant els quals ha de decidir-se entre la guerra i la pau.

**

Hi ha Estats esparvers. Són ocells dolents. Però aquests últims dies han volat sinistrament pel centre d'Europa un ocell pitjor: els Estats-corbs.

Mentre els esparvers es preparen a caure damunt la presa viva, els corbs esperen que sigui morta per clavar-li els seus cops de bec. I tan bon punt ha semblat que un dels esparvers es llançava damunt la víctima escollida, els corbs han alçat llurs ales negres.

Que el cel d'Europa i de tot el món sigui netejat d'ocells d'aquestes dues menes. Millor que els Estats-esparvers i els Estats-corbs poguessin ésser posats, per mètodes pacífics, en la impossibilitat de fer mal. Però si ells desencadenen la guerra, tots els pobles afectats hi aniran amb viril i noble coratge.

A. ROVIRA I VIRGILI

Atenció, Empreses Col·lectivitzades!

El Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya publicava, el dia 9 del corrent, un Decret del Departament d'Economia, en l'articulat del qual hi consta el que segueix:

Art. 6.º En l'ordre comptable i financer de l'empresa, és de la competència de l'interventor, el següent:

a) Autoritzar amb la seva signatura tots els documents que signifiquin disposició o mobilització de cabals.

Art. 14.º A partir de la data de la publicació d'aquest Decret al DIARI OFICIAL els Interventors-delegats en exercici adaptaran llur actuació a les normes ací establertes. Pel que es refereix a la signatura de documents que impliquin mobilització de cabals, caldrà registrar les signatures al Negociat de Legalitzacions del Departament d'Economia i les Banques i establiments de crèdit deixaran d'admetre paper que no porti aquest requisit, trenta dies després de la publicació d'aquest Decret.

En conseqüència, els Delegats de la Generalitat a les Empreses Bancàries i Institucions d'Estalvi de Catalunya hauran de tenir cura que, a partir del dia 9 de malg propi, sigal complimentat l'esperit i lletra del que queda ordenat pel Decret de referència.

Barcelona, 15 d'abril del 1938.

El Cap del Servei Tècnic del Crèdit i de l'Estalvi

Banca Arnús - Banc Espanyol de Crèdit - Banc Hispano Colonial - Banc Urquijo Català - Majó Germans, Banquers - Caixa d'Estalvis de Mataró.

Els sudetes en l'estadística

El III Reich ha presentat a Europa el problema de les nacionalitats oprimides d'origen alemany, o més ben dit, de pura raça ària.

La teoria hitleriana és purament i simplement anexionista, i oposada a la concepció històrica i ètnica de tots els moviments d'alliberació nacional que s'han plantejat dins d'un mateix Estat, sense ingerències estranyes ni cabdillatges estil mussolinia com suara s'ha esdevingut a Txecoslovàquia en la forma brutal de les bandes de Henlein, aventurer a sou de Berlín, místic del «Mein Kampf» i saturat de covardia fins al deshonor.

És curiós de constatar aquesta simpatia de Hitler per les minories alemanyes de més enllà de les fronteres del III Reich, quan a la pròpia Alemanya els seus súbdits són candidats a la pena de mort, als camps de concentració o a l'exili perpetu. I no parlem de la raça jueva, molts dels quals han adquirit una afinitat sanguínia amb el poble alemany, i que ha estat desposseïda de tots els seus drets i prerrogatives, que adquirí amb el treball i l'estudi.

Tots els arguments que pugui justificar Hitler al voltant de Txecoslovàquia no contradiran els fets reals que donen fesomia i perfil a aquest procés crític de la història d'Europa. Nosaltres analitzarem el problema a través de l'estadística, que és el punt bàsic per a assentar afirmacions categòriques, sense que puguin ésser desmentides.

Segons les darreres xifres del cens de la població, la minoria alemanya a Txecoslovàquia la constitueixen 3.251.688 persones sobre un total de 15.184.036 habitants, o sigui el 22,3 per cent. Els txecoslovacs són uns 10 milions, els hongaresos 700.000, els rutens 550.000, els jueus 186.000, els polonesos 82.000, i es calculen en 50.000 els de nacionalitat indefinida.

Els alemanys resideixen principalment als límits de Bohèmia, al nord de Moràvia i Silèsia, per més que no formin un tot homogeni, car en aquestes regions hi conviuen també txecs, eslovacs i ciutadans de nacionalitat diferent. Són vuit els districtes alemanys escampats per tot el territori de la República, i tots ells oposats entre si. Per exemple, al districte de més importància trobem que són 2.067.705 i al més petit, 10.011. La divisió territorial o geogràfica és pràcticament impossible, com ho és també l'anèixió d'aquestes zones al III Reich. Seguint explorant les dades estadístiques. A molts indrets on predominen els txecoslovacs, resideixen 736 mil alemanys, i en aquells districtes d'influència alemanya figuren 450.000 txecs i ciutadans d'altres nacionalitats.

L'homogeneïtat ètnica alemanya es desdibuixa en un fons de tonalitats diverses, puix que el règim instaurat per Massaryk els agrupà en un mateix anhel de llibertat i de justícia.

Què en sorgiria de la suposada anèixió dels districtes fronterers al III Reich, en la forma que Hitler ha exigít de Chamberlain? Es donaria el cas paradoxal de passar automàtica-

ment al III Reich gran quantitat de txecs que romanen dins el marc de les minories alemanyes. La zona ocupada per 2.400.000 alemanys passaria a l'òrbita de la Gran Alemanya, conjuntament amb els 400.000 txecs que resideixen en aquest territori. I després de tot això, encara restarien en territori txec 900.000 alemanys, distanciat dels districtes fronterers per centenars de quilòmetres.

Què podem deduir-ne d'aquest fet incontrovertible? Que el problema és específicament imperialista; que Hitler i el seu Estat Major no pretenen alliberar «germans de raça o de llengua», ans apoderar-se de les fàbriques Skoda i de la gran organització industrial que ha germinat pròsperament als nuclis fabrils de Praga i ciutats més importants de la seva perifèria econòmica.

La República ha respectat la minoria alemanya com no respectaria cap altre país. Segons dades de l'informe per al Foment de les Relacions Culturals entre Txecoslovàquia i l'Argentina, els alemanys posseeixen la seva universitat pròpia, dos instituts d'alta estudis tècnics, 90 escoles secundàries, 198 escoles professionals, 447 escoles normals i 3.298 primàries; compta també amb gran nombre de institucions científiques i culturals, periòdics i revistes; representació de govern als municipis, districtes escolars i consells departamentals, i l'equivalent magistratura parlamentària.

En la indústria i el comerç, els alemanys ostenten un cert predomini sobre els txecs, proporcionalment al cens d'habitants. Les acívilitats d'aquestes minories s'han pogut desenvolupar sense restriccions ni impediments legals, cosa que no succeiria semblantment de reintegrar-se al III Reich, la destralt del qual està sempre amament i vigilant.

Les reivindicacions dels sudetes, que han estat el mòbil d'una política revisionista i de represàlia dels energúmens nazis, no poden ésser acceptades ni tan sols examinades. L'error tàctic de França i Anglaterra ha estat aconsellar Praga l'admissió d'uns convenis que mutilen la sobirania i la independència d'una nació. L'esforç de les democràcies occidentals ha estat mínim. Operar sobre territori aliè, disposar dels destins d'un poble que es governava amb el més perfecte i acabat dels règims democràtics.

El poble txec, però, s'ha adonat del perill feixista. Ha obert els ulls a la realitat i està decidit a defensar la integritat del seu territori. Car hem de creure que després de Txecoslovàquia tocaria el torn a Hongria, país feudal que ha contrat una sèrie de compromisos amb Alemanya a canvi d'esdevenir lacaï de les apències imperialistes de Hitler. Els hongaresos no s'han desveïtat encara del llarg somni que els emmetzina de teories totalitàries. Llevat dels parits avançats, perseguits amb ferotgia pels esbirros del Regent, la resta de l'opinió és més aviat favorable al revisionisme dels tractats i a la unió amb Alemanya. La classe obrera haurà de lluitar amb fermesa i decisió si vol

Subscriuiu-vos a

Llibertat

impedir els maquiavèlics plans dels actuals dirigents de la nació hongaresa.

Cal esperar els esdeveniments. La història dels nostres dies és una fugaç exclamació de l'univers que no ha retrobat encara l'equilibri de les seves forces per ajudar a salvar la humanitat.

JOAN VALLESPINOS

Espectacles

En el teatre Monumental Varietats-Bon Concert

Ben agradable resultà el programa que ens oferiren la tarda del diumenge en el Teatre Monumental. L'integraren escollits números de varietats i excel·lents cantants.

Aplaudirem a Tim - Tom, petits clowns, parodistes i musicals de molta gràcia. La diminuta Marujita Ferrer, ballarina, que sap fer-se aplaudir per la seva simpatia. Magola Mistral, ballarina de molt art i gust; Glòria de Granada, amb el seu esplèndid repertori de balls clàssics, fent una excel·lent creació de «Sevilla» d'Albéniz; la seva actuació fou molt aplaudida.

Ricard Fusté, conegut i bon baríton, tan aplaudit per nosaltres, cantà admirablement fragments de «Carmen», «La cançó del olvido», «Te quiero, dijiste, cançó mexicana, i per correspondre als aplaudiments cantà l'himne «A les armes, catalans». La celebrada tiple d'òpera Josefina Blanc cantà fragments de «Madame Butterfly», «Ojos tapatines», «Fayitos» i «Amor y sufrir», cançons mexicanes, essent molt aplaudida. El notable cantant Lluís Gimeno, oferí magníficament fragments de «La del Soto del Parral», i amb la brillant tiple lleugera Angeleta Marínez, cantaren el duo de «El Pájaro Azul», «La del Manojito de Rosas» (duo i habanera) i alguna altra, obtenint unànims aplaudiments del nombros públic. Acompanyà els artistes al piano el mestre Gerard Tomàs el qual compartí mercedament amb els artistes els aplaudiments del públic que restà força satisfet de l'espectacle, especialment de la part de concert.

Altres selectes festival líric i a benefici de la Mutualitat Aliança Mataronina

El Sindicat de l'Indústria de l'Espectacle Públic, posant a contribució tot el seu entusiasme i prestigi, ha preparat pel proper divendres dia 30 i a benefici del nostre admirable casal de curació, orgull de l'obra mutualista local, Mutualitat Aliança Mataronina, un nou esdeveniment líric teatral. A l'efecte es representarà la coneguda sarsuela lletra de Ramos Martín i música del mestre Jacint

Guerrero «Los Gavilanes». Dirigirà l'obra el mestre Manuel Sivera, havent-se confiat els principals papers a artistes de tan reconegut prestigi i popularitat com Marc Redondo, Matilde Martín, Emili Vendrell, Manolo Rubio i Adela García, junt amb altres seleccionats artistes i amb nodrida massa coral i trenta cinc professors d'orquestra. Tot fa preveure una de les més brillants vetllades que farà que el públic resti més que satisfet entusiasmada de la representació que de «Los Gavilanes» han preparat els organitzadors de tan escollida funció benèfica, ben digne de l'exemplar institució mutualista a què va destinada. No dubtem que el Teatre Clavé es veurà curull de públic, no solament com a homenatge a la Mutualitat Aliança Mataronina, sinó també per a admirar als renomats i prestigiosos artistes que prenen part a la vetllada lírica.

V. BORRÁS B.

Informació local

CLIPÓ DELS INVÀLIDS. — En el sorteig efectuat el dia 26, el premi de vint-i-cinc pessetes ha correspost al número 632.

Els números premiats amb tres pessetes són: 032, 132, 232, 332, 432, 533, 732, 832, 932.

Informació del dia

Barcelona

Comunicat oficial d'ahir

EXÈRCIT DE TERRA

FRONT DE L'EST. — A la zona de l'Ebre, la jornada ha transcorregut amb escassa activitat de totes les armes.

FRONT DE LLEVANT. — Els nostres soldats rebutjaren enèrgicament un cop de mà al sector de Begis.

FRONT D'EXTREMADURA. Ahir, al sector de Villafranca de Córdoba, les tropes espanyoles conquistaren brillantment Casa de la Dehesa del Barco i cotes 260 i 300.

A les zones d'Hinojosa i Espiel foren rotundament rebutjats diversos contrastats enemics.

ALTRES FRONTS. — Sense notícies d'interès.

AVIACIÓ

El dia 23, sis trimotors estrangers bombardejaren la ciutat de Maó, on llançaren un centenar de bombes, les quals destruïren molts edificis i causaren víctimes.

En honor del mestre

Joaquim Ruyra

Amb motiu d'haver complert 80 anys

— **OXIGENANTE DE CARBONES.** producte Científico-Tècnic reconegut com el més formidable progrés de la termoquímica aplicada a la combustió. «Oxigenante de Carbones» estableix quasi el 50 per cent de combustible. És aplicable a tota classe de carbons i llenyes (alzina, pl, plàtan, etc., etc.). Es ven a totes les Droguerías, Ultramarins i Ferrerías.

AJUNTAMENT DE MATARÓ Conselleria - Regidoria de Finances i Proveïments

AVIS

Demà dimecres, dia 28 dels corrents, es repartirà CARN DE VEDELLA a l'establiment de J. Torrents als posseïdors de certificat mèdic a l'efecte, o targetes, prèvia la presentació dels 600 primers números de tanda repartits per aquesta Conselleria-Regidoria.

Mataró, 27 de setembre del 1938. — El Conseller Regidor, Josep Calvet.

ALTRE

Dimecres, dijous i divendres, 28, 29 i 30 dels corrents, es repartirà SABÓ LÍQUID al preu de 2'50 ptes. el quilò a la Saboneria Alemn tots els ciutadans inscrits en els establiments

del n.º 1 al 23, i a la Saboneria Torrents els inscrits en els establiments del n.º 24 al 37.

Mataró, 27 de setembre del 1938. — El Conseller Regidor, Josep Calvet.

— Les restriccions que a la indústria ha imposat la manca de materials, fa que manquin forces articles d'ús domèstic. La Cartuja de Sevilla, però, encara segueix oferint als seus clients un bon assortit d'aquests articles necessaris per a la casa o per a fer un present de bon gust.

ESTANTERIES pintades, fútils per a diferents comerços, 15 metres llarg per 3 metres alt. Informarà Administració de LLIBERTAT.

Callista titular

Comunica a la seva distingida clientela el seu trasllat d'Enric Granados 12 a Fermí Galan (darrera Santa Anna), 355, on, solament els diïms de 10 a 12, seguirà prestant els seus serveis de callista.

IMPRESA MINERVA. — MATARÓ

Barcelona

Comunicat oficial d'ahir

EXÈRCIT DE TERRA

FRONT DE L'EST. — A la zona de l'Ebre, la jornada ha transcorregut amb escassa activitat de totes les armes.

FRONT DE LLEVANT. — Els nostres soldats rebutjaren enèrgicament un cop de mà al sector de Begis.

FRONT D'EXTREMADURA. Ahir, al sector de Villafranca de Córdoba, les tropes espanyoles conquistaren brillantment Casa de la Dehesa del Barco i cotes 260 i 300.

A les zones d'Hinojosa i Espiel foren rotundament rebutjats diversos contrastats enemics.

ALTRES FRONTS. — Sense notícies d'interès.

AVIACIÓ

El dia 23, sis trimotors estrangers bombardejaren la ciutat de Maó, on llançaren un centenar de bombes, les quals destruïren molts edificis i causaren víctimes.

En honor del mestre

Joaquim Ruyra

Amb motiu d'haver complert 80 anys

el mestre Joaquim Ruyra, ha tingut lloc un acte al Casal de la Cultura a honor seu al qual ha assistit el President de Catalunya senyor Lluís Companys.

S'han pronunciat els discursos adients en actes d'aquesta naturalesa. — Fabra.

Pels menjadors infantils

A la Conselleria d'Economia segueixen rebent-se donatius amb desí a l'obra dels menjadors infantils. — Fabra.

A Governació. - Manifestacions del senyor Sbert

El Conseller de Governació i Assistència Social, senyor Antoni M.ª Sbert, ha despatxat amb els alts funcionaris.

Ha rebut després la visita dels delegats dels Centres de Recuperació de diverses localitats i al senyor Munné.

Després ha rebut als periodistes als quals ha manifestat que porta una impressió immillorable de la seva visita als fronts de l'Est. Ha remarcat que les relacions entre els comandaments militars i les autoritats civils catalanes és excel·lent, i que així mateix es porta a cap una bona tasca de fortificacions.

Ha afegit que assistí a l'Escola on s'ha forjat la IV Promoció de Comissaris i la d'Oficials, palesant-se el gran interès dels que l'integren per l'estudi. Aquella fase primera de les milícies en que quasi tot es confiava al valor i a la voluntat ha estat superada, i tothom està ara convençut que la preparació tècnica és la base per a posseir un Exèrcit eficient.

Ha acabat dient que cal remarcar la identificació que allà es respira entre Catalunya i la República, que pot servir d'exemple a alguns de la reraguarda i ha enaltit la tasca del Comissariat en aquest sentit.

El senyor Sbert ha estat a Lloret i Blanes on ha visitat diverses institucions que tenen relació amb el seu Departament. — Fabra.

Estranger

Vigilància a Praga

PRAGA. — La ciutat permaneix en complet estat de defensa antiaèria. A les afires que la circunden hi han emplaçats nombrosos canons. A la nit l'obscuritat a l'exterior és completa i un intens servei té cura de que no es trasllueixi claror de finestres, obertures, etc. Als camps dels voltants de la capital nombroses esquadres d'aviadors de caça estan alerta i disposades per a intervenir si fos precis.

Els metges i estudiants de medicina estan mobilitzats i concentrats als llocs destinats a la defensa passiva. — Fabra.

Al Canadà

OTTAWA. — L'actitud del Canadà va d'acord amb Anglaterra. Es posa de relleu que en cas necessari les fàbriques acceleraran el ritme de la seva producció. — Fabra.

Oferta a Hitler

LONDRES. — La «British Legion» publicarà demà un comunicat en el qual es diu que el seu President, prèvia autorització del Govern anglès, es traslladà a Berlín oferint els serveis de l'Associació d'ex combatents que presideix, si s'arriba a un acord en la qüestió txecoslovaca. Com és sabut Hitler en el seu discurs d'ahir es referí a emprar els serveis de la «British Legion» si s'arribés a aquella eventualitat. D'arribada a Londres ha informat al senyor Chamberlain del seu viatge. — Fabra.

La premsa anglesa encara confia

LONDRES. — La premsa en els seus comentaris sobre el discurs pronunciat ahir per Hitler, diu que el discurs d'aquest no representa un agreujament a la situació, encara que en ell es feren algunes afirmacions fortes. Es manté que encara pot haver-hi manera d'entaular noves negociacions. — Fabra.

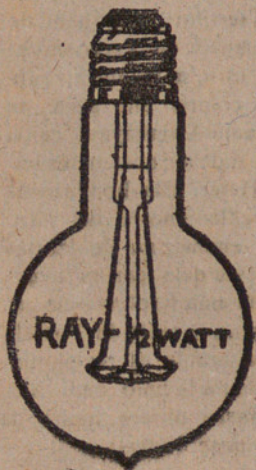
Actitud d'un diputat

PRAGA. — Vidor, diputat extremista, en un article que publica en un diari d'aquesta capital, considera el moment actual i fa aquesta afirmació: «Estem disposats a defensar la pàtria». — Fabra.

Clinica per a Malalties de la **Peül i Sang** Tractament, del Dr. VISA - Dr. Elinás

Tractament ràpid i no operatori de les abscesses (morenes)

Curació de les «úlcères (llagues) de les cames» — Tots els dimencres i diumenges, de 11 a 1 — R. CASANOVA (Sta. Teresa), 50 — MATARÓ

MILESA

Manufactura Ibèrica de Lámparas Eléctricas S. A

Bombetes de tots els tipus

Usuals: «Pera», «½ watt», «Standard», «Opalines», «Llum del dia».

De fantasia: «Flames», «Esfèriques», «Perfums», «Cilíndriques», «Xinxetes», etc.

Fàbrica a Mataró:

FRANCISC LAYRAT (Urda) 11
Tel. 108

Llegiu LLIBERTAT